

گەشەى بەرھەمى نۆوخۆى عىراق لە سفرەوہ بۆ 4.1% لە 2025

28-10-2024

نووسەرەکان

مەحمود بابان

کورتە : سندوقى نەختینەى نۆودەولەتى IMF لە راپۆرتى سالانەیدا بەناونیشانى "ئاسۆى ئابوورى جیھان [1]" پېشبینیەکانى بۆ 195 دەولەت لە 2025 دا خستۆتەرۆو، کە بەگۆیژەى ئەوہ گەشەى ئابوورى جیھان بەھەمان ریزەى ئەمسال لە ئاستى 3.2% دا دەبیت، بەلام گەشەى ئابوورى زۆربەى ولاتانى تازەگەشەکردوو لەنیویاندا عىراق لەریژەى 0.1% بۆ 4.1% زیاد دەکات، کە ھەرچەندە ئەمە پېشبینیەى، بەلام پرسیارە گرنگە کە ئەوہیە عىراق چیکردووہ کە وا سندوقى نەختینەى نۆودەولەتى بە گەشەکردنى ئابووریەکەى گەشبینە.

سندوقى نختينه نيودهولته IMF له راپورتى سالانهيدا بهناونيشانى "ناسۆى ئابوورى جيهان[1]" پيشبينييهكانى بۆ 195 دهولت له 2025دا خستوتهروو، كه بهگوزهرى ئهوه گهشه ئابوورى جيهان بههمان ريژهى ئەمسال له ئاستى 3.2%دا دهبيت، بهلام گهشه ئابوورى زۆربهى ولاتانى تازهگهشهکردوو لهنيوياندا عيراق لهريژهى 0.1% بۆ بۆ 4.1% زياد دهكات، كه ههچهنده ئەمه پيشبينييه، بهلام پرسياره گرنهكه ئهوهبه عيراق چيكردوو كه وا سندوقى نختينه نيودهولته به گهشهکردنى ئابووريهكهى گهشپينه.

ليزه لهسهر چوار بنهماكهى دهستنيشانکردنى گهشه بهرههمى نيوخۆيى GDP ههلوهستهيهك لهسهر هۆكارهكانى پيشبيني و گهشپيني سندوقى نختينه نيودهولته IMF بۆ ههلكشاني گهشه بهرههمى نيوخۆيى عيراق له سالى داهااتودا دهكهن و دهمانهويت بزائين كه ئايا ئهوهنده گهشه دهكات يان به پيچهوانهوه، دهشى له 2025دا له ژير سفرهوه بيت ؟

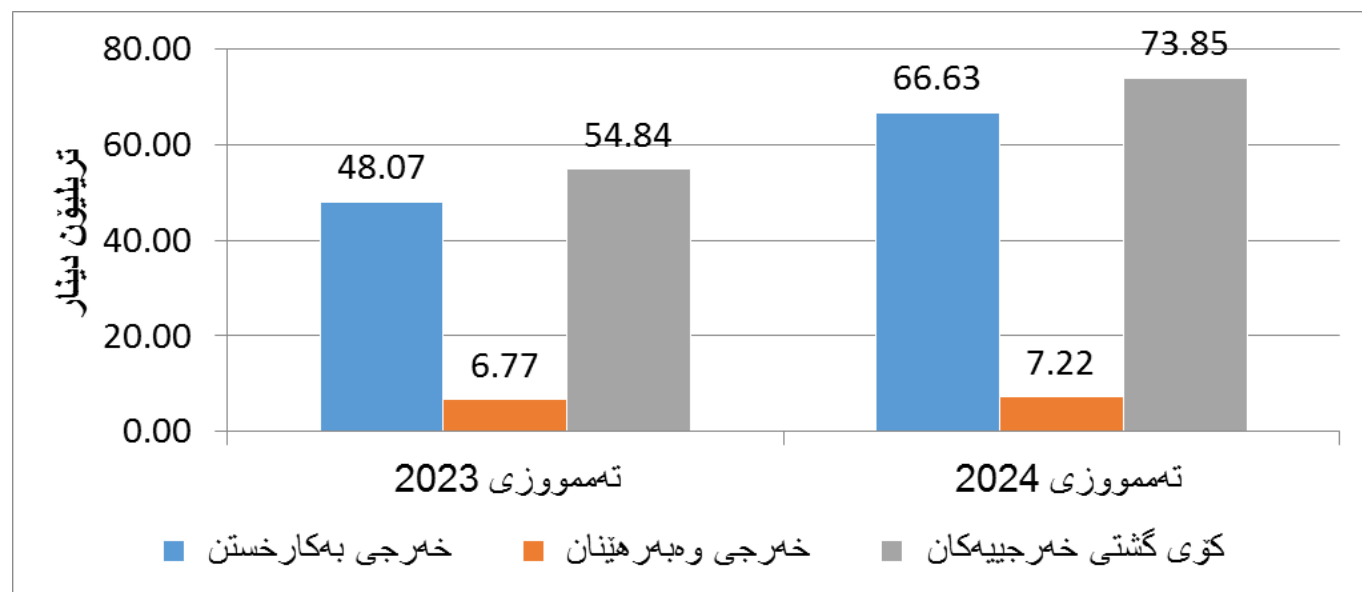
خهرجى تاك و حكومهت؛ كرينى كالا و خزمهتگوزارى و بنياتنانى ژيرخان

سال به سال خهرجيهكان له عيراق زياديكردوو جا چى خهرجى بهكارخستن يان وهبهرهينان بيت، زيادبوونى ئەم خهرجيهش بهواتاي زيادبوونى داهااتى تاك ديت، چونكه ريژهى 23%ى دانيشتوانى عيراق يان 9.5 مليون كهسى مووچه وهردهگریت [2] كه دهكات يهك لهسهر چواري دانيشتوانهكهى بهب ههريمى كوردستان، راستهوخۆ مووچهى مانگانه له دهولت وهردهگرن، كه ئەمهش بهرزترين ريژهبه له جيهاندا و ريژهى 75%ى بودجهى سالانهى ولاتى بۆ تهرخاندهكریت.

ئهگر بهراوردىكى ديكهش لهرووى كۆى خهرجيهكانى وهزارهتى دارايى عيراق له 7 مانگى يهكهسى ئەمسال لهگه 7 مانگى يهكهسى سالى 2023 بكهين ئهوا جياوازيهكه سهرووى 19 تريليون دينار و چاوهرواندهكریت سالى داهااتوو زياتر بيت، چونكه لهوانهيه وهك سالى پيشوو بودجهى سالانه زووتر پهسهند بكریت و ئيستاش سهههتاي گهتوگۆكان لهوبارهيهوه دهركهوتوون. ههروهها زيادبوونى خهرجيهكان له ئەمسالدا بهشيوهيهكه كهوا ههردوو خهرجى بهكارخستن و وهبهرهينانيش زياديكردوو وهكو له گرافيكى يهكهمدا هاوو.

خالى سهههكى له زيادبوونى خهرجيهكان پهيوهسته بهزيادبوونى برى ئهوه پارهيهى حكومهت بۆ ئهوه 9.5 مليون عيراقيهى دابيني دهكات. بۆ نموونه له 7 مانگى يهكهسى ئەمسالدا گهشتووته 33.53 تريليون دينار لهكاتيكدا لهسالى رابردوو لههمان ماوهدا 25.21 تريليون دينار بووه، واته بهريژهى 24.8% زياديكردوو، كه ئەمهش رهنگدانهوهى گهورهى لهسهر زيادبوونى خهرجى تاك لهنيوخۆ و دهروهه بۆ هاوردهکردنى كالا و خزمهتگوزاريهكان دهبيت.

گرافيك 1: خهرجى حكومهتى عيراق بۆ بهكارخستن و وهبهرهينان لهنيوان سهوت مانگى يهكهسى 2023 و 2024

ریزی ئەوانەدان. عێراق لە سیستەمی سوێفت دا بەشداری کردوووه هەوڵی داوه بۆبەدیجیتالکردنی سیستەمی بانکی. هەرۆهە دابینکردنی [بەرھەمی سوتەمەنی](#) [4] لەنیووخۆدا خستۆتە بەرنامەی کاری خۆی، بەشێوەیەک لە نیووی یەکەمی 2024دا هیچ برێکی گاز و نەوتی سێی بۆ عێراق ھاورده نەکراوه. هەرۆهە بری ئەو بەنزینەیش کە ھاوردهکراوه بەھاکە ناگاتە 800 ملیۆن دۆلار. لەکاتیگدا کە لە 2022دا کۆی خەرجی سوتەمەنی ھاوردهکراو بۆ عێراق سەرۆو 5.2 ملیار دۆلار بوو، کە ئەمەش ھەنگاویکی گرنگە لەپووی زیادبوونی گەشەیی بەرھەمی نیووخۆی و واتای گەرانەوہی ملیاران دۆلاریش بۆ عێراق دیت.

لەکۆتاییدا، ئەوہی IMF باسی کردووہ تەنیا پێشبینییە و لەسەر بنەمای ئەوہی کە عێراق لە دەرۆہی ئەم جەنگی رۆژھەلاتی نیوہراست دا بماننیتەوہ، ھەرۆهە بەندەکانی بودجە سێ سالییەکە جیبەجیبکات و ریفۆرمی کاریگەر بکا و بەپووی وەبەرھێنانی دەرەکیدا بکریتەوہ و پرۆژەکانی بنیاتنانی ژێرخان تەواوبکات و دەرھەتی کار لە دەرۆہی دامەزراوہ حکومییەکانیش ببنیتە ئاراوہ. بێجگە لەوہی کە کە پێویستە ھەوڵی کەمکردنەوہی قەرزنی نیووخۆیی و دەرەکی بدات کە ئیستا سەرۆوی 60 ملیار دۆلارە، ئەگینا مەرج نییە ئەو پێشبینییە راست دەرچیت. چۆن لە [راپۆرتی سالی 2022دا](#) [5] پێشبینی کردبوو کە رێژەیی گەشەکردنی عێراق لە 2023دا 4% بێت، بەلام وەک لە راپۆرتەکە [ئەمسالیدا](#) [6] ھاتووہ، نەپێکاوہوہ رێژەیی گەشەیی بەرھەمی نیووخۆیی عێراق لە 2023دا بە -2.9% وە تەنانەت سفربیش نەبووہ.

[1] International Monetary Fund. 2024. World Economic Outlook: Policy Pivot, Rising Threats. Washington, DC. October

[2] ئەحمەد دەباخ، 2022-11-23 العراق الأعلى عالميا في عدد موظفي القطاع العام

Jihad Azour, Director, Middle East and Central Asia Department, IMF. 2024/10/24/regional-economic-outlook-middle-east-central-asia-october-2024 [3]

[4] شركة تسويق النفط حقوق النشر محفوظة لصالح شركة تسويق النفط لسنة 2024

International Monetary Fund. 2022. World Economic Outlook: Countering the Cost-of-Living Crisis. Washington, DC. October [5]

[6] International Monetary Fund. 2024. World Economic Outlook: Policy Pivot, Rising Threats. Washington, DC. October :